

Do očí bijúce zlyhanie OSN v Arabskom svete

- CZ24 News | 22. července 2020

Raz v Iraku bol v móde vtíp, v ktorom sa liek „proti obavám“ volal podľa bývalého generálneho tajomníka OSN Ban Ki-moona, známeho diplomatickými klišé a smútkom nad tragickými udalosťami, ktoré sa nepokúšal zastaviť. Fiktívny liek, ktorý posmešne zobrazovali sociálne siete, bol spôsobom ako upokojiť a spacifikovať ľudí, ktorí zažívali traumy v konflikte. Mnohí vinili práve OSN. Fiktívna medicína sa čoskoro stala politickou metaforou dysfunkcie OSN pri občianskych vojnách v Líbyi, Sýrii, Jemene a napätiach v arabsko-izraelskom konflikte, Sudáne, Libanone a západnej Sahare.

Od roku 2003, keď Spojené štáty napadli Irak a spustili geopolitické zemetrasenie na Blízkom východe, sa viac ako tucet vyslancov OSN pokúšalo hrať rolu liečiteľa v regionálnych vojnách, pričom žiaden z nich nemal šťastie. Zatiaľ čo Iračania dúfali, že OSN splní svoje poslanie pomôcť pri premene Iraku na funkčný štát po invázii vedenej USA, organizácia urobila len málo, aby na to vytvorila podmienky.

Bezpečnostná rada OSN schválila v roku 2003 vytvorenie asistenčnej misie pre Irak (UNAMI), od ktorej sa očakávalo, že zakotví podporu politického prechodu štátu so strategickým cieľom vytvoriť irackú demokraciu. OSN videla „mierovú a prosperujúcu budúcnosť,“ pritom realita vyzerá tak, že Irak je dnes jedným z najhorších miest pre život na svete. Osem diplomatov UNAMI neurobilo nič hmatateľné. Len prázdna rétorika.

V prípade Sýrie OSN jednoznačne zlyhala pri riešení konfliktu, pri ktorom bolo usmrtených viac ako 1,5 milióna Sýrčanov a viac ako 11 miliónov vysídlených. Niekoľko zvláštnych vyslancov OSN v Sýrii nepredložilo uskutočniteľné plány a nenašlo politické riešenie, ktoré by mohlo konflikt ukončiť na vnútroštátnej úrovni prijateľným spôsobom. Keďže OSN sa držala mimo hru, zahraniční hráči sa zapojili. Tí vyplnili vákuum a nadviazali útulné vzťahy s rôznymi stranami sporu prostredníctvom dodávok peňazí, jedla, zbraní a personálu.

Takmer 10 rokov od vzniku občianskej vojny v Jemene je misia OSN impotentnou záhadou, keďže vojna sa zmenila na krvavú. Zahynulo asi 10 tisíc civilistov a ďalšie státisíce trpia hladom alebo zlým zdravotným stavom, čím sa Jemen stal humanitárnou katastrofou. V roku 2012 OSN zriadila Úrad osobitného vyslanca generálneho tajomníka pre Jemen s cieľom uľahčiť prechod krajiny a poskytnúť podporu národnému zmiereniu. Traja diplomati (Jamal Benomar, Ismail Ould Cheikh Ahmed a Martin Griffiths) si však svoje povinnosti nespĺnili.

V Líbyi OSN prehráva od roku 2011 na každom kroku na ceste k dosiahnutiu dohody o zmierení medzi konkurenčnými frakciami. V posledných mesiacoch sa krajina dostala do chaosu, keď OSN nevymenovala nového osobitného vyslanca, ktorý by nahradil Ghassana Salamého, francúzsko-libanonského diplomata, ktorý rezignoval v marci po tom, čo sám pripustil, že urobil len malý pokrok.

OSN sa nedokáže ospravedlniť za politický chaos, komunitné nezhody, zahraničné intervencie, slabú správu vecí verejných a chronickú korupciu, ktoré viedli Libanon na pokraj kolapsu, hoci slúbila rezolúcie, ktorými má Libanonu pomôcť vyrovnáť sa s regionálnymi výzvami.

Takisto nevidno žiadnu pomoc pri dohode medzi sudánskou vojenskou alianciou a civilnou opozíciou o spoločnom rozdelení moci z roku 2019, ani pri polstoročnom spore, ktorý stavia Maroko proti Alžírskom podporovanému povstaleckému frontu Polisario v západnej Sahare. OSN pripúšťa, že Maroko ovláda historickú súčasť severoafriického kráľovstva ako svoje územie, z čoho vyviera riziko

dlhodobého konfliktu v regióne. A rovnaké riziko s katastrofickými následkami existuje takmer všade, kde sa OSN naoko miešala, či je to Rwanda, bývalá Juhoslávia a Mjanmarsko. Keďže nepokoje v mnohých arabských krajinách prechádzajú od zlých k horším a určite budú mať negatívne následky, nič nemôže symbolizovať zlyhanie systému OSN pri dosahovaní jeho cieľa o udržanie medzinárodného mieru a bezpečnosti viac ako zlyhanie v arabskom svete.

RICHARD STRÁŽAN